

Tas Latweefchu lauschu draugs.

1835. 19. Septbr.

38ta lappa.

Taunas sinnas.

No Swahrta-muischas, Widsemmê. Preeks katram zilwekam us-nahk, redsoht, ka taggad tur zeenigs leelskungs mihligi darbojahs, lai winna senneeki peenemmahs gudribâ un jo deenas jo labbaki fargahs no skahdes. Ap-dohmadams, zik dauds nelaimes pa Widsemmi jau zaur skallahm irr notifikuschas, winsch ne senn katram sawu saimneeku eljes-lukturi dahwinaja, un sohlija gahdaht, ka ikkats eeksch Straupes dsirnawahm, kur jau pa weenu gangi elji spaida, par lehtu maksu warrehs dabbuht eljes, zik ween waijadsehs. Un luhk! saimneeki, leelkunga labbu prahtu atsinuschhi, pateizigi peenehme dahwanu un sohlija wairs ne dedsinahht skallas.

No Embotches, Kursemmê 18tâ Augusta, kas bija swehtdeena, no-tikke Embotê paschâ basnizas laikâ leela nelaimê. No rihta bija apmahzis laikis un silta migla aplahje kalnus un eelijas tâ, ka laudis zerreja, kohschais, sehjai derrigs leetus zelschotees. Bet us to laiku, kad jau leels lauschu pulks bija sabrauzis pee basnizas krohga, un basnizas pulksteni laudis pee Deewa kalposchanas sauze, zehlahs stipra krussa, un us to paschu johni tappe kâ diwi plintes schahweni, weens pakkat ohtra, dsirdeti, un paschâ azzumirkli stahweja basnizas krohga steddeles ugguni. — Zê nu faskrehje laudis, gribbedami rattus, sirgus un zittas glahbjamas leetas no pohsta isglahbt; bet tu Deewin! kahda nelaimê! Laudis no krussa glahbdamees, bija aplam no abbahm puffedm steddelê sabraufuschhi, tâ ka ne kahdâ wihsê tohs kustinahht ne warreja, kautschu wihri strahdaja, ka zittam zeppure us galwu noswille. Wissa puhleschana par welti. — Ugguns pahrnehme juntu ar warru. Us steddeles behnina gulleja astondefmits kappi (schakki) garr-salmu un leels pulks dehtu. Tas wihs tappe no ugguns leesmahm aprihts. Us ahtri brihdi tas wihs bija noht, lihds ar teem nabbaga sirgeem, kas rattôs eejuhgti, steddelê stahweja. — Tas spehreens bija tulihht weenai seewai no Uffites pagasta galwu nojirtis, un weenu Dinstorbes wihru, kas no krussas behgdams, ahtri pee steddeles durwim peefkrehje lihds ar winna mahhti, kas rattôs sehdeja, nospehris. Schee trihs zilweki un diwdefmitsrihs sirgi tur breefinigu nahwi atradde. Weenam Weldes saimneekam peezi sirgi — wissi winna

strahdajami lohpi — tur palikke, un Rudsahrscha fainneekam Dsemturam tur trihs brangi kalti ratti un pee; labbi sirgi bohjâ gahje. Schi fainneeka skahdi spreesch us 200 fudraba rubbeteem. — Paschas frohga istabas tappe isglahbras, jo seenas bija no mahleem, bet nabbaga frohdsineeks no ugguna baididamees, daschas leetas bija par lohgu ismettis, un dauds no tahm bohjâ gahje zaur deggofcheem salmeem, kas no jumta tahm wirsû kritte. Tâ zilweki daschdeen laimi jeb glahbschenu mekledami, skahdi padarras un gan arri pohstu un nelaimi atrohn. Gan zilwekam to peeminnoht schauschallas warr useet, bet, lai winsch tikkai allaschin darra, fo winsch par labbu turr, un fo winsch preeksch Deewa spehj atbildeht, un tad warr winsch, kaut arridsan wiss-leelakas behdas useetu, drohschi Debbes-Zehwam padohrees, kas ar neschaubigu rohku sawu pasauli walda, un kas pehz sawa neisdibbinajama tehwa-prahtha un gudribas gan nodohmajis, muhs schinni gaddâ ar grubteem pehrkoneem peemekleht, un ar neuswarrejamu spehku ehkas, istabas, lohpus un zilwekus aismem, tâ ka tikke pehrkoni schinni gadda dsirdedami ruhht, arri jau behdigas sinnas no aisgahjuschahm ehkahm un nosperreem zilwekem sagaidam; jo retti skahds pehrkons, kaut arri weegls buhdams, bes apskahdeschanas aiseet. — Bet mehs warram zerreht, lai arri behdas jo leelas, fo krussa un pehrkons muhsu peemekleteem brahteem padarra, ka tas Kungs, kas ar wisspehzigu rohku wissu muhsu likteni walda un kas pehz sawa labba prahtha sawas dahwanas dohd un arri nemm, to, fo winsch nehmis, mums atkal ardohs, kad tas mums par labbu buhs.

J. F. R.

• K a n a a n a f e m m e .

Pahr wissahm semmehm, kas pasaulê minnetas, weena wisswairaf minnama, prohti wezza Juhdu-semme, Palestihna jeb Kanaan. Ubraamam un winna pehznahkameem schi semme palikke no Deewa apschlita (1. Mos. 12.); wissi tee wezztehwi un praweeschi tur dschwaja, un tee kehini Dahwids un Salamans; — tur muhsu Kungs Jesus Krisstus peedsimmis, tur winsch zeetis, mirris un augschamzehlees; — no turrenes winsch sawus mahzektus suhtijis, lai eetoh pahr wissu pasauli un lai pasluddinajoh to preezas mahzibu wissai raddibai, mahzidami un kristidami. No ta laika tâ irr bijis, kâ Esaijas fakka: "No Zianas isees ta mahziba un ta Kunga wahrs no Jerusalemes." (Es. 2, 3.) Ikkatrâ lappinâ swehts raktis mehs lassam no tabs Deewa apschlitas semmes, un winnas eedshwotajeem. Bet irr sawada semme, sawada dschwoschana, ne tâ, kâ pee mums. Tadeht daschu swehtu raktiu weetiau ne isprohtam, kad ne dabbuz jam kahdu sinu pahr Juhdu-semmi un Juhdu-laudim, kâ tee wezjs laifbs dschwosjusch. Schê es jums dauds mas gribbu usraktihht, fo wajaga sinnahht pahr scho semmi. Palestihna jeb Kanaan puffzettorta fimts juhdsu no mums us rihta pusses, tanni pasaules dollâ, fo sauz Usu. Kad gibbetu us tainu zellu tur aiseet, tad wajadsetu zaur wissu Krewu semmi staigahht lihds melkas juhras mallahm; garr melnu juheu us leisu zaur Turku semmi us pascha Turku keisera leelaku pilsfatu Konstantinopel; tur wajadsetu pahzetees pahr juhras schaurumu us masu Usu; tad zaur Turkeem ween lihds patt Jerusalemi. Pa juheu garrats zelsch; jo ap wissu Eiropu us deenas widdus pufft wajag' dohtees, faher zaur juhras schaurumu, kas starp Spanereem un Awriku, ee-eet semmes widdus juhrâ. Pee semmes widdus juhras irr Kanaan jeb wezza Juhdu-semme, us puffi masaka, ne kâ Widsemme, bet labba un platta semme, kas ar peenu un

medbu teff“ (2. Mos. 3, 8. — 3. Mos. 20, 24.) — Salamana laifós winnai wairak ne fá peez milliones eedfihwotaju bij *); bet schim brihscham labbi kad 250,000, un tee paschi nedf Jubdi, nedf krisiiti laudis, bet wiffwairak Muamedaneri, ihpaschi Turki un Uras beri. Schi semme appatsch Turku keisera waldifchanas irr.

Yrr filta, jauka un augliga semme. Pawaffaras laifs tur pawiffam jauks. April- un Mai-mehnesi semmes augli un labbiba jau gattawi, un plauschanas laifs klacht. Us waffaras-swehtkeem wiffa plauschana pabeigta; tadehl schee swehtki wezzeem Jubdeem bij plauschanas jeb pateizibas swehtki par Deewa dahwanahm. Waffara daudf karsta; faule weenumehr flaidra spihd, leetus ne pawiffam nelihst, semme istalst. Swehtiga rassa naktis sahli un semmes auglus atspirdfina, — tadehl Jhsaäts Jehkabu tá swehtija: "lai Deews tew dohd no tahs debbesf-rassas“ (1. Mos. 27, 28.) un Eibraks rassa (45, 22.). "Rad rassa atee, ta atspirdfina atkal no ta karstuma.“ — September-mehnesi nahf pirmais leetus, gaisf paleef wehfaks, sahle par jaunu fahf. augt; sehjas laifs irr klacht. Tad fahdas trihs neddefas bes leetus. Oktober-mehnesi ohtru reisi fahf liht, un nu jau wairak. Scho leetu, kas jaunai sehklai pawiffam swehtigs, nosauz par agreju leetu (Joel 2, 23.). Wehlais leetus nahf Merz-mehnesi, kad labbiba jau gan drihs gattawa; tad graubi breest un paleef pilnigi. Ugrais tapatt, tá wehlais leetus arween tai paschä noliktä laifä, ja Deews fawu swehtibu dohd, (tä soblijis 5. Mos. 11, 13 un 14.), bet kad Deews fawu waigu apflehp, tad truhkums un bads, tá Elias laifós bij. (1. Kehnik. 17, 1.)

No tahdas seemas, fá pee mums, tur pawiffam ne finna. November-mehnesi kohkeem lappas apbirst; — Dezemberi un Janwarä, kad ilgi, tad 40 deenas irr tá faks-kams seemas laifs, prohti, uskaph kupli, beesi debbeschi, daudskahrt ar pehrkoni un stipru wehju; — leetus, ihpaschi pa naktim, fá ar spanneem gahschahs no gaisa. Datsch-brihd' arri kneegs kriht, bet tik mihtst, ka ne kad ilgat ne pastahw, ne tá weenu deenu. Laudis preezajahs, jo fakka, kad tá nahf, buhschoht augligs gads. Leddus arri brihscham rohrahs, bet muhscham naw tik stiprs, ka zilweku buhtu panessis. — Kad tohs 40 seemas deenas pagahjuschas, us Janwarä widdu, wiffi lauki atkal par jaunu fahf falkoht. Nobles (Jes. 35, 1.), Lilies, Narziffes, Jjazintes un Wijoles, un daudf pukkes, kas pee mums ar leelu kohpfschana paleef audsetas un uskohptas, tahs tur us lauteem seed. Bewrar-mehnesi Mandel- (1. Mos. 43, 11.), Aprikofu- un Wirsil-kohfi stahw pilnós seedós. — Tee, kas scho semmi pahrstaigajusch, stahsta, ka ap scho laifu tahds flaisums un jaukums wiffur redsams pee Deewa darbeem, tá zittur fur retti atrohd.

Gaddskahrtas tapatt pahrmihjahs, fá pee mums, bet kad ar muhsu gaddskahrtahm faleef, tad gan drihs tá iskriht: kad meh's pawaffarä sehjam, tad tur plauj, un kad meh's ruddent plaujam, tad tur sehj. Lohpeem wiffu zauru gaddu ganniba pa lauku, arri paschós seemas-swehtós, fá meh's lassam seemas-swehtku Ewangeliumä: "ganni bija ap to starpu laulä, tee nakti fawus lohpus fargaja.“ — Daudf laudis, ihpaschi tee, kas ar faweem lohpeem no weenas weetas us ohtras staiga, tá wezzós laifós Ahbraams, Latts, Jehkabs, tee wiffu zauru gaddu appatsch teltim dshwo. Schahs teltis, kas arri swehtós rassós daudskahrt minnetas (1. Mos. 12, 8.) tá istaisa: Esprausch 7 woi 9 stirrus meetus femmè, trihs garrafus pahr jitteem, un weenu pahr wiffseem garraku; fahnós un jumta weetä willanu drehbi no kameelu woi kasu willas pahri welk, woi arri, ja wajjadfiba, ahdas neklahj. Durwju un lohgu weetä preefscharrams auts. Eeffschä paschä widdü uggunt uskurr, maiff zeppj un ehdeeni wahra, — duhmi pa durwim iseeet ahra, — wirf semmes isklahj ahdas woi willanu drehbi. Teltis dibbenä ais preefscharrama auta irr gulkama weeta, preefschä paschi dshwo un datsch-brihd pa nakti arri fawus lohpinus glabba. No kohfa rihskeem, galdeem, gultahm, freh-

*) Widsemme, kad wiffus fassaita, tik astota dalka.

fleem un benkeem ne fo ne redt, bet us semmes fawu maift eht, us semmes arri guft. Ehdenei wahra mahla pohdbs un no kruhsehm dserr; ahda = kurwus, maifus, drehbes, farra = eerohfchus, un zittus rihkus pee telta fahneem usfarr. Nabbageem lautineem teltis ar duhneem apfwehpinatas, baggateem leelaks gresnuns; preekscharrami no fihda woi no dahrga audetla, traufi no selta un sudraba, daschbrihd ar dahrgem afmineem. Winneem fawada teltis preeksch wahrschanas un zepschanas; un fur pascht dshwo, to istaisa, fa ar trim istabahm; dibbenâ feewischkeem dshwoftis, widdû patstungs dshwo, preekschâ ais preekscharrama auta fullaini un kalpi.

Warr isprast, fa tahdas teltis ar masu darbu warr isahrdiht un aisnest, fur grihb, un ahtrumâ atkal warr usstaisht; ta, fa daschbrihd saldatu teltis pee mums, kad lehgeri dshwo.

.....f.

• Trihs dseefmas pahre jaunu saldatu buhschanu.

1.

Dseefmina, kad us rekrushschu lohsefchanu eet.

<p>1. Jau gaiti dseed, jau gaisma aust, —
Nu brahli mohdrigi!
Lai gehrbjamees un steidsamees,
Jo tehwu = semme, Keisers, Deets
Muhs kauz; — mehse klausigi. ::</p>	<p>6. Bes farra = pulka ne pastahw
Ne weena walstiba,
Tam apfargahnt buhs rohbeschus
Un bahrgi fohdiht blehdneekus,
Kas dshwo nemeera. ::</p>
<p>2. Sa wezza bahrga buhschana,
Gohds Deewam! pabeigta,
Nur brahli tappe fahlehgta,
Kâ grehzineeki peespeesti
Pee jauna ammata. ::</p>	<p>7. Jif daschi gohda kahrtâ stahw
No muhsu brahltseem; —
Jo Keisers dsimti ne ranga,
Bet dshwofchanai ja = rahda,
Kas derr par wirfneekem. ::</p>
<p>3. Pats Keisers gudrus likkumus,
Muhs laimoht, eedewis;
Nu nabbagi un bahriini
Irr waggar' behrneem lihdsigt,
Tohs ne warr pahrkahpt wis! ::</p>	<p>8. Bet lai ir wirfneeks ne taptu,
Labs saldats gohdajams; —
Ir semmus Keisers apzeena;
Kas ustizigi deeneja,
Das wisseem apstinnams! ::</p>
<p>4. Zaur lohsefchanu isbaudam,
Kam laime spreedusi,
Nu usnemt gohda ammata
Par tehwu = semm' un Keiseru;
Lai rangam laimitti. ::</p>	<p>9. Nu brahli! lai tad usdseedam!
Lai wissa semme skann;
Mehse drohschprahtrigi jaunekli,
Ar gohda prahru puschfoti,
Un mums irr spehku gan. ::</p>
<p>5. Un kam nu liktens wehlejis
Eet, man, jeb tew, jeb tam; —
Lai to kâ wihru apfweizam,
Kas dsimmis deeneht Keiseram,
Un wiinnu apfampjam. ::</p>	<p>10. Mehse fawam augstam Keiseram
Ar preeku klausim;
Lai neprahtrigas bahbas kauz,
Mehse, — tehwu = semmes balses muhs
kauz, —
Kas ja = darr', darrisim! :: L.....f.</p>

Lihds 17. Septbr. pee Rihges irr atnahkusch 752 fuggi un aisbraufusch 665.

Brihw drikket. No juhrmallas = gubbernemtu augstas waldischanas puffes;

Dr. C. E. Napier sky.